

Alpamayo (5947 m)

Jugozahodna stena
Klemen Mali

Andski ledeni kristal

✍ Tine Mihelič

Daljnega leta 1966 je nemška revija *Alpinismus* razpisala anketo, ki naj bi razglasila »najlepšo goro na svetu«. Takrat je bila to vodilna alpinistična revija in brali smo jo po vsem svetu. Odziv je bil velik, zato je imel rezultat precejšnje verodostojnost. (V anketi sem sodeloval tudi jaz. Takrat še nisem poznal kaj dosti sveta, pa sem v maniri lokalca glasoval za Špik.) Anketa je za gorsko »miss universum« ustoličila perujski ledeni kristal z imenom Alpamayo. Ta zveneči prilastek je goro povzdignil med znamenite in od takrat ni andinista, ki ne bi sanjal o njej. V »perujskem Chamonixu« Huarazu vidiš v vsaki izložbi podobo idealne ledene piramide s pripisom: Alpamayo - montanja mas hermosa de la Tierra. Seveda so čari zapeljivke premagali tudi mene: na Alpamayo sva splezala s hčerko Tino leta 1986. Turo sem opisal v knjigi *Andi* in si za pričujoče pisanje tu in tam sposodil kak citat iz nje - pravijo, da krasti samemu sebi ni greh. Prav poglavje o Alpamayu je za pokušino izšlo v *Planinskem vestniku* leta 1997.

Kljub vprašljivi smiselnosti takih gorniških »lestvic« je treba priznati, da je Alpamayo res

občudovanja vredna gora. Najlepši je njen severni obraz, ki se kaže v podobi plemenito oblikovanega ledenega kristala. Od te strani so plezale prve naveze in očarane poročale svetu o čudovito oblikovani gorski lepotici. Severni pristop iz doline Alpamaya in od jezera Jancarurish pa je zelo dolg, zapleten in zahteven. Zato se danes večina andinistov vzpenja čez jugozahodno steno nad dolino Santa Cruz, ki je bolj pri roki (vendar še vedno kar hudo daleč od izhodišča), pa tudi plezalsko bolj privlačna in varna. Jugozahodno plat Alpamaya - čisto ledeno steno z eno samo granitno kocko nekje na sredini - razi niz vzporednih ledenih žlebov, tako značilnih za andske stene. Zato spominja na harmoniko, bolj prozaične pa na radiator. Alpamayo je tako slavna in zaželena gora, da je obisk danes kar množičen, čeprav pristop nikakor ni preprost.

Cilj za izurjene

Alpamayo stoji v severnem delu perujske Cordillere Blance (Bela veriga). Čeprav po višini in mogočnosti zaostaja za šesttisočmetrskimi sosedi, pritegne zaradi neprekosljive podobe »idealne gore« največ občudovanja in obiska. Lepotica pa je sramežljiva, da ne rečem prevzetna: skrila se je v težko pristopno zakotje za devetimi

gorami. Že če jo hočeš samo videti, se je treba krepko potruditi, kaj šele, če bi jo rad osvojil. Estetska veljava Alpamaya pa ima vendarle veliko prednost pred plezalsko. Gora ne premore tako veličastnih, skrajno težkih sten, kakršne imajo plezalski prvaki Bele verige Taulliraju, Chararaju, Huandoy, Huascaran, Cayesh in drugi. Po drugi strani pa tudi ne premore lahkega, za večji krog ljudi primerne običajnega pristopa. Gora ne pusti, da bi se ji približal prav vsakdo, zato bo najbrž za vselej nosila pečat odličnosti in izjemnosti; Alpamayo je cilj za izurjene.

Alpamayo – kako melodična in skrivnostna beseda je to! Pričakovali bi, da je vabljivo zvence ime pomensko v skladu z lepoto in slavo gore. Kje pa! Če pobrskaš po kečuanskem slovarju (kečua je jezik indijanskih domačinov v teh krajih), te čaka razočaranje: Alpamayo namreč pomeni Blatna reka. Indijanci so goro poimenovali po nepomembnem potoku v dolini Jancarurish ob vznožju, kalnem zaradi pogostih zemeljskih plazov. (V Bohinju imamo potok Blatni graben. Kadar grem mimo njega, se mi vedno utrne ljub spomin na Alpamayo.)

Uspehi in neuspehi na Alpamayu

Na Alpamayo so prvi splezali Francozi leta 1951 in z vzponom na to izjemno privlačno goro odprli obdobje francoske prevlade v Blanci. To sta v poznejših letih potrevala zlasti dva velika alpinista: Lionel Terray in Nicolas Jaeger. (Po »francoskem« obdobju pa je v Belih gorah kmalu prevladala »maquina eslovena« – tako imenujejo Perujci slovenske andiniste, ki se ponašajo z bleščočim nizom prvovrstnih prvenstvenih smeri!) Osvajalci najlepše gore na svetu so bili Georges Kogan, Raymond Leininger in Maurice Lenoir. Njihov vzpon pa je imel lepo napako: na vrh so priplezali (od severa) v megli in šele pozneje se je izkazalo, da sploh niso dosegli najvišje točke. Nekaj sežnjevi višji Južni vrh je šele leta 1957 dobil prvi (nemški) obisk. Kljub temu veljajo Francozi za osvajalce Alpamaya. Družčina je vzponu na gorsko lepoticico dodala še prvi pristop na lahki, izjemno razgledni neimenovani vrh nad dolino Yanganuco. Radoživi Francozi so si potem dali duška: uspehe so proslavili tudi z izdatno podporo pi-

ska – značilnega perujskega žganja. Ime anonimne gore se je ponujalo kar samo od sebe: Nevado Pisco (5752 m) je danes najbolj obiskana gora v Peruju. (Jaz sem prav s Pisca prvič zagledal slavni Alpamayo – in ni mi dal miru, dokler nisem splezal nanj.) Zahtevni in odročni severni greben Alpamaya pa se pozneje ni uveljavil kot običajni pristop. Leta 1975 je bila prvič preplezana jugozahodna stena in takoj je bilo jasno, da je pristop iz doline Santa Cruz veliko ugodnejši, pa tudi sama smer je plezalsko izredno privlačna. Na delu je bila močna italijanska ekipa »pajkov iz Lecca«, ki jo je vodil takrat zelo znani Casimiro Ferrari. Pozneje je bila ta lepa stena preplezana po dolgem in počez, Ferrarijeva smer pa je ostala velika klasika Alpamaya in danes velja za »vio normale«. Naslednje pomembno dejanje na Alpamayu pa je pripadlo Slovencem! Prvi slovenski pristop na slavno gorsko lepoticico 5. junija 1979 je bil izveden res bleščече: na vrtoglavni ledeni ostrici se je gnetlo reci in piši deset Gorenjcev in Gorenjk, pa še en Perujec povrhu. Velika kranjska odprava je imela za cilj nedotaknjeno jugovzhodno steno. Smer se danes kajpak imenuje Kranjska (MD – 800 m), preplezali pa so jo Tomo Česen, Matjaž Dolenc, Peter Markič in Žare Trušnovec. Na vrhu so se sešli s tovariši, ki so priplezali po severnem grebenu, nato pa so vsi skupaj sestopili po deviškem osrednjem žlebu čez jugozahodno steno. Ker so se bržkone spuščali po vrvi, smer seveda ni veljala za prvenstveno. Danes se imenuje Francoska – žal po tragično preminuli francoski navezi (zaradi odloma seraka ob poskusu prvenstvenega vzpona), končno pa so jo preplezali Američani. Žal pa Francoske smeri ni več. V spodnjem delu stene je leta 1995 velikanski ledeni podor spremenil podobo gore. Prva sta kajpak še istega leta našla »obvoz« na desni naša fanta Jernej Grudnik in Viki Mlinar. Prvi slovenski vzpon po »Ferrariju« so v okviru kranjske odprave opravili Pavle Oman, Milan Rebula in Drago Šegregur, v naslednjih letih pa je na slavno lepoticico splezalo še nič koliko slovenskih navez, pa tudi kak solist. Sanjska podoba gore in privlačnost plezalnih smeri sta porok, da bo Alpamayo tudi v prihodnje ostal velik magnet za ljubitelje čudovitega andskega lednega plezanja. ○